

D 23/00-01

Revisorsnämnden (RN) har mottagit en underrättelse från dåvarande Skattemyndigheten i X län angående auktoriserade revisorn A-sons uppdrag som vald revisor i ett aktiebolag räkenskapsåren 1995 och 1996.

Av underrättelsen och övriga handlingar i ärendet framgår följande. Aktiebolaget, här kallat H-bolaget, var föremål för skatterevision avseende räkenskapsåren 1995 och 1996. Balansomslutningen i bolaget uppgick per den 31 december 1995 till 9,5 mkr och per den 31 december 1996 till 6,8 mkr. Under åren 1994–1996 betalade H-bolaget ut betydande belopp till två investeringsprojekt. Utbetalningarna skedde genom överföringar från H-bolagets bankkonton till olika privatpersoners och juridiska byråers konton samt genom inköp av postväxlar. Underlagen i bokföringen för utbetalningarna är bristfälliga. För vissa utbetalningar saknas underlag helt. De underlag som finns utgörs av kvitton på inköpta postväxlar samt av bankavier som endast utvisar att uttag och insättningar gjorts eller att överföringar till andra konton skett. – Utbetalningarna till det första investeringsprojektet, här kallat R-projektet, skedde under åren 1994–1995 och uppgick till 4,1 mkr. H-bolagets fordran med anledning av utbetalningarna skrevs i bokslutet den 31 december 1995 ned med 1,65 mkr. I april 1996 upprättades två reverser, enligt vilka H-bolaget till följd av utbetalningarna erhållit en sammanlagd fordran på 4,1 mkr på ett bolag, här kallat R-bolaget. R-projektet lades ned under år 1996. – Under år 1996 betalade H-bolaget även ut 1,7 mkr till ett nytt investeringsprojekt, här kallat konstprojektet. Ytterligare 2,2 mkr betalades samma år ut till konstprojektet av H-bolagets dotterbolag. Denna betalning bokfördes i H-bolaget som ett erhållet koncernbidrag. Samtliga H-bolagets fordringar med anledning av de båda investeringsprojekten skrevs i bokslutet den 31 december 1996 ned med 6,3 mkr till noll. – A-son lämnade en ren revisionsberättelse för H-bolaget räkenskapsåret 1995. Även för räkenskapsåret 1996 lämnade han en ren revisionsberättelse med undantag för ett påpekande om att mer än hälften av aktiekapitalet var förbrukat.

A-son har anfört följande. Vid revisionen avseende räkenskapsåret 1995 uppmärksammade han att underlagen för utbetalningarna till R-projektet var bristfälliga. Med anledning av den osäkerhet som förelåg till följd av de bristfälliga underlagen krävde han att H-bolaget i bokslutet den 31 december 1995 skulle skriva ned värdet av fordran med ett så stort belopp att bolagets egna kapital inte innehöll några utdelningsbara medel. Sedan nedskrivning skett och utbetalningarna bekräftats genom reverserna utställda av R-bolaget i april 1996, ansåg han sig kunna godta fordran. Även för H-bolagets utbetalningar till konstprojektet under räkenskapsåret 1996 var underlagen bristfälliga. Vid en delårsrevision i H-bolaget i september 1996 konstaterade han dessutom att utbetalningarna till konstprojektet hade fått en sådan omfattning att bolagets existens var hotad. H-bolaget hade placerat inte bara överlikviditet i projekten utan även den för rörelsen nödvändiga likviditeten. Han påtalade detta för företagsledaren som såg till att utbetalningarna upphörde. Om utbetalningarna hade fått fortsätta några månader till hade en konkurs troligen varit oundviklig. För att tillgodose de mest grundläggande kraven i den då gällande bokföringslagen (1976:125) upprättade företagsledaren en specifikation över utbetalningar under räkenskapsåret 1996 med uppgifter om mottagare och projektändamål. Dessutom vidtogs vissa förbättringar av H-bolagets system för intern kontroll, varvid företagsledaren framtogs möjligheten att själv verkställa utbetalningar av bolagets medel. På grund av den osäkerhet som rådde skrevs H-bolagets samtliga fordringar med anledning av de båda investeringsprojekten ned till noll i bokslutet den 31 december 1996.

RN, som tagit del av A-sons revisionsdokumentation för de båda räkenskapsåren, gör följande bedömning.

Om en revisor finner att en klient inte fullgör sin redovisningsskyldighet på ett riktigt sätt skall han påtala detta för klienten. Allvarligare brister skall påtalas skriftligen och ytterst föranleda en anmärkning i revisionsberättelsen. Av 5 § i den vid aktuell tidpunkt gällande bokföringslagen framgår att varje affärshändelse i bokföringen skall grundas på en verifikation som härrör från affärshändelsen eller särskilt upprättats med uppgifter om denna. Verifikationen skall innehålla uppgifter om när den upprättats, när affärshändelsen inträffat, vad den avser, vilket belopp den gäller, vilken motpart den berör m.m.

Det kan konstateras att H-bolaget sammanlagt under åren 1994–1996 överfört avsevärda belopp till de två investeringsprojekten. För vissa överföringar saknas helt underlag. De underlag som finns saknar uppgift om betalningsmottagare och vad betalningarna avser. Det står klart att A-son har varit medveten om bristerna i underlagen. Bristerna har under räkenskapsåren 1995 och 1996 varit av sådan art och omfattning att de rätteligen skulle ha påtalats skriftligen för företagsledaren. Det faktum att H-bolaget i efterhand presenterat underlag i form av lånereverser och för räkenskapsåret 1996 upprättat en specifikation över gjorda utbetalningar förändrar inte denna bedömning. A-sons åtgärder att endast göra muntliga påpekanden i samband med sina revisioner har inte varit tillräckliga. Såvitt avser räkenskapsåret 1996 finner RN vidare, med hänsyn till bristernas allvarliga karaktär och till det faktum att likartade brister då förelåg för andra året i rad, att A-son skulle ha anmärkt i sin revisionsberättelse.

H-bolagets totala tillgångar uppgick enligt årsredovisningen per den 31 december 1995 till 9,5 mkr, varav fordran på R-bolaget efter nedskrivning utgjorde en fjärdedel. Fordran utgjorde således en väsentlig del av H-bolagets tillgångar. Enligt uppgift från Patent- och registreringsverket har R-bolaget inte avgett någon årsredovisning efter räkenskapsåret 1994. I R-bolagets bokslut den 31 december 1994 redovisades tillgångar om endast 61 000 kr och en förlust som uppgick till 7 200 kr. Det kan på goda grunder ifrågasättas om R-bolaget vid tiden för den aktuella revisionen var i stånd att betala sin skuld till H-bolaget eller ens att betala utfäst ränta. A-son, som inte gjort gällande att han tagit del av R-bolagets årsredovisning, har beträffande sin granskning i detta avseende kortfattat uppgett att han bedömt fordran som osäker på grund av bristerna i underlagen och att han därför krävt att fordran skulle skrivas ned med 1,65 mkr. Varken av hans yttranden till RN eller av dokumentationen framgår varpå han grundade sin bedömning, att fordran på R-bolaget över huvud taget hade ett värde. Av dokumentationen framgår endast att värdet på fordran inte med säkerhet kunnat verifieras men att företagsledaren har ”garanterat” att värdet var riktigt. – RN konstaterar att A-son inte kunnat visa att han vidtagit granskningsinsatser med sådan inriktning och av sådan omfattning att han kunnat bilda sig en välgrundad uppfattning om värdet av H-bolagets fordran på R-bolaget. Då fordran utgjorde en väsentlig post finner RN att han därmed inte haft grund för att tillstyrka fastställande av resultaträkningen och balansräkningen i H-bolagets bokslut per den 31 december 1995.

Sammantaget finner RN att A-son allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter som revisor. Med stöd av 22 § andra stycket lagen (1995:528) om revisorer meddelar RN A-son varning.

Ärendet har avgjorts av RN:s ordförande Lennart Grufberg samt ledamöterna Arne Baekkevold, Elisabet Fura-Sandström, Klas-Erik Hjorth, Margit Knutsson, Jan-Erik Moreau, Claes Norberg, Eva-Britt Nordhall och Gunnar Widhagen. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt närvarit kanslichefen Christer Lefrell, chefsjuristen Per Eskilsson samt byrådirektören Björn Fredljung, föredragande.